

OIKEUDEN PERUSTEOKSET

INSOLVENSSI- OIKEUS

RISTO KOULU
HEIDI LINDFORS
JOHANNA NIEMI

Alma Talent
Helsinki 2017

4., uudistettu painos

Copyright © 2017 Alma Talent Oy ja tekijät

ISBN 978-952-14-2518-9

Ulkoasu: Porkka & Kuutsa Oy
Toimitus: Harri Korkeamäki
Taitto: Marja-Leena Saari

Paino: BALTO print 2017 Liettua

Anna palautetta kirjasta: protoimitus@almamedia.fi

SISÄLLYS

Esipuhe neljänteen, uudistettuun painokseen.....	5
Esipuhe kolmanteen, uudistettuun painokseen	6
Esipuhe toiseen, uudistettuun painokseen	7
Esipuhe.....	8
Lukijalle.....	29
Lyhenteet.....	31
Sanasto	33

IJOHDATUS INSOLVENSSIOIKEUTEEN

35

1. INSOLVENSSIOIKEUS, INSOLVENSSILAINSÄÄDÄNTÖ JA INSOLVENSSI- POLITIikka

37

Risto Koulu

1. Insolvenssipolitiikka oikeuspolitiikan osa-alueena
 2. Taloudellinen taantuma ja suomalainen insolvenssipolitiikka
- 37
39

2. INSOLVENSSIOIKEUDEN PERIAATTEET

41

Risto Koulu

1. Oikeuseriaatteiden tehtävä oikeusjärjestelmässä.....
 2. Insolvenssioikeuden tavoiteperiaatteet.....
 3. Insolvenssioikeuden arvoperiaatteet.....
 4. Insolvenssioikeuden menettelyperiaatteet.....
- 41
44
45
49

3. INSOLVENSSIOIKEUDEN TUTKIMUS

53

Risto Koulu

1. Tutkimussuuntaukset.....
 - 1.1. Yksityishenkilön insolvenssioikeus
 - 1.2. Yritysten insolvenssioikeus
 - 1.3. Kansainvälinen insolvenssioikeus
 2. Tutkimusmenetelmät.....
- 53
54
55
56
57

4. OIKEUSLÄHTEET 63

Risto Koulu

1. Säännäinen oikeus 63
 - 1.1. Lainsäädäntö 63
 - 1.2. Insolvenssilakien valmistelun paradoksi 64
 - 1.3. Lainvalmisteluaineisto 66
 - 1.4. Hyvä pesänhoitotapa ja konkurssiain neuvottelukunnan suositukset oikeuslähteinä 67
2. Ennakkopäätökset 68
3. Ihmisoikeudet ja perusoikeudet insolvenssimenettelyssä 71
 - 3.1. Perusoikeudet ja niiden jaottelu 71
 - 3.2. Ihmisoikeuksien merkitys 73
 - 3.3. Perusoikeudet konkurssipesän selvityksessä 73
 - 3.4. Ulosotto oikeudenmukaisena oikeudenkäyntinä 74
4. Eurooppaoikeuden lisääntyvä merkitys 77
 - 4.1. Jäsenvaltion autonomia ja harmonisointikehitys 77
 - 4.2. Keskeiset periaatteet 80

5. LAINSÄÄTÄJÄN VALINNAT 81

Risto Koulu

1. Likvidaatio vai rehabilitaatio? 81
2. Yksi vai useita insolvenssimenettelyjä? 84

6. YLEISKUVAUS INSOLVENSSEMENETTELYISTÄ 87

Risto Koulu

1. Yleiskuvaus: ulosotto 87
2. Yleiskuvaus: konkurssi 88
3. Yleiskuvaus: yrityksen saneeraus 90
4. Yleiskuvaus: yksityishenkilön velkajärjestely 93

II KONKURSSIOIKEUS

97

1. JOHDANTO 99

Risto Koulu

1. Konkurssin järjestelmäyhteydet 99
 - 1.1. Konkurssi ja konkurssioikeus käsitteinä 99
 - 1.2. Konkurssi talousjärjestelmässä 101
 - 1.2.1. Sulkeutunutta vai avointa konkurssioikeutta? 101
 - 1.2.2. Luovan tuhon teoria 103
 - 1.3. Konkurssi insolvenssimenettelyjen järjestelmässä 105
 - 1.3.1. Konkurssi täytäntöönpanona 105
 - 1.3.2. Miksei yhtä kollektiivista insolvenssimenettelyä? 107
 - 1.3.3. Erilaisia konkurssseja 108

2.	Suomalaisen konkurssin todellisuus	111
2.1.	Empiirinen tieto insolvenssioikeuden tutkimuksessa.....	111
2.2.	Millainen on suomalainen peruskonkurssi?	112
2.2.1.	Tietopohja	112
2.2.2.	Peruskonkurssin kuva.....	113
3.	Konkurssilain lainsäädäntöhistoria	114
3.1.	Varhainen valmistelu	114
3.2.	Vuoden 2002 työryhmän ehdotus.....	115
3.3.	Konkurssilain yleiskuvaus	117
2.	KONKURSSIN TAVOITTEET JA PERIAATTEET	123
<i>Risto Koulu</i>		
1.	Periaatteet konkurssioikeudessa	123
1.1.	Yleiset ja erityiset oikeusperiaatteet	123
1.1.1.	Sisältö ja perusta	123
1.1.2.	Oikeusperiaatteiden merkitys insolvenssioikeudessa.....	125
1.2.	Periaatteiden jaottelu: tavoitteet, arvot ja menettelyn ohjaus.....	126
2.	Konkurssin tavoiteperiaatteet	127
2.1.	Ennustettavuus ja kustannustehokkuus	127
2.2.	Rehabilitaatio	130
2.3.	Konkurssilain tavoitteet.....	133
3.	Konkurssin arvoperiaatteet	134
3.1.	Yhdenvertaisuuden periaate.....	134
3.2.	Velallisen asianmukaisen kohtelun periaate.....	137
3.3.	Läpinäkyvyyden periaate	138
4.	Konkurssin menettelyperiaatteet	140
4.1.	Kollektiivisuuden periaate	140
4.2.	Velkojien autonomian periaate	141
4.3.	Menettelyllisen vähimmäisturvan periaate.....	143
4.4.	Muita menettelyperiaatteita.....	144
3.	KONKURSSIN EDELLYTYKSET JA ESTEET	147
<i>Risto Koulu</i>		
1.	Konkurssikelpoisuus	147
2.	Konkurssiin asettamisen perusteet ja esteet	150
2.1.	Maksukyvyttömyys konkurssin yleisenä perusteena.....	150
2.2.	Maksukyvyttömyyden olettamattomat.....	155
2.2.1.	Kääntyvä todistustaakka.....	155
2.2.2.	Maksujen lakkauttaminen.....	157
2.2.3.	Tulokseton ulosotto	159
2.2.4.	Maksukehotuksen laiminlyönti.....	161
2.3.	Ylivelkaisuus konkurssiin asettamisen erityisenä perusteena.....	164
2.4.	Konkurssiin asettamisen esteet	167
2.4.1.	Konkurssin epätarkoituksenmukaisuus	167
2.4.2.	Käynnistyvä tai käynnistetty rehabilitaatio.....	171
2.4.3.	Vakuus konkurssin esteenä	173
2.4.4.	Velkoja on luopunut oikeudestaan hakea konkurssia	176
3.	Saatava velkojan konkurssihakemuksen edellytyksenä	177
3.1.	Saatava konkurssin mahdollistavana tosiseikkana.....	177
3.2.	Velkojan velvollisuus ottaa vastaan viime hetken maksu.....	180

3.3.	Tuomiolla vahvistettu saatava.....	181
3.4.	Sitomusasiakirjaan perustuva saatava.....	184
3.5.	Muuten selvä saatava.....	185
4.	KONKURSSIIN ASETTAMINEN JA KONKURSSIN OIKEUSVAIKUTUKSET	187
	<i>Risto Koulu</i>	
1.	Konkurssin hakeminen.....	187
1.1.	Konkurssihakemuksen vähimmäisisältö.....	187
1.2.	Hakemuksen täydentäminen.....	191
2.	Tuomioistuimen toimivalta konkurssiassa.....	193
2.1.	Kansallinen toimivalta.....	193
2.2.	Suomalaisen tuomioistuimen kansainvälinen toimivalta.....	196
2.3.	Konkurssituomioistuimen liitännäistoimivalta.....	198
3.	Hakemuksen käsittely.....	199
3.1.	Kirjallinen alkukäsittely (konkurssiastian valmistelu).....	199
3.2.	Hakemusasian istunto (konkurssiastian pääkäsittely).....	201
3.3.	Konkurssin aineellisten edellytysten ja esteiden ratkaisujärjestys.....	203
3.4.	Konkurssin turvaamistoimet.....	205
4.	Päätös konkurssiin asettamisesta.....	208
5.	Konkurssin oikeusvaikutukset.....	210
5.1.	Henkilökohtaiset vaikutukset.....	210
5.2.	Varallisuus oikeudelliset vaikutukset.....	215
5.3.	Prosessioikeudelliset vaikutukset.....	219
5.4.	Vaikutus sopimus- ja velkasuhteisiin.....	223
5.4.1.	Velkasuhteet.....	225
5.4.2.	Kriminaalipoliittiset vaikutukset.....	227
5.	KONKURSSIPESÄN TOIMIJAT JA JULKISSELVITYS.....	229
	<i>Risto Koulu</i>	
1.	Yleiskuvaus konkurssin toimijoista.....	229
1.1.	Velkojakollektiivi ja yksittäinen velkoja.....	229
1.1.1.	Velkojen autonomian periaate.....	229
1.1.2.	Yksittäinen konkurssivelkoja.....	231
1.1.3.	Konkurssiastian neuvottelukunta.....	233
1.2.	Pesänhoitaja lainkäyttäjänä, toimeenpanijana ja hallinnon hoitajana.....	236
1.2.1.	Pesänhoitajan roolin oikeudellistuminen.....	236
1.2.2.	Niin sanottuun juoksevaan hallintoon kuuluvat tehtävät.....	238
1.2.3.	Kiiretoimivalta ja siirretty päätösvalta.....	240
1.3.	Pesänhoitaja konkurssipesän lakimääräisenä edustajana.....	242
2.	Pesänhoitaja konkurssipesässä.....	243
2.1.	Määräminen ja vapauttaminen.....	243
2.2.	Kelpoisuusvaatimukset.....	247
2.3.	Lakisäätöiset tehtävät.....	249
2.4.	Palkkio, sanktiot ja korvausvastuu.....	252
2.4.1.	Pesänhoitajan palkkio.....	252
2.4.2.	Pesänhoitajaan kohdistuvat pakkokeinot.....	255
2.4.3.	Pesänhoitajan vahingonkorvausvastuu.....	256
3.	Velkojen päätökset ja korvausvastuu.....	260
3.1.	Velkojen päätösvallan käyttäminen ja oikeus osallistua päätöksentekoon.....	260
3.1.1.	Päätöksenteon tavat.....	260

3.1.2.	Oikeus ottaa osaa päätöksentekoon	261
3.2.	Velkojen päätös ja päätöksen moite	263
3.2.1.	Päätösten tekeminen	263
3.2.2.	Velkojen päätöksen moittiminen	264
3.2.3.	Hakemus velkojen päätöksen moitteeksi ja sen käsittely	265
3.3.	Velkojan korvausvastuu	266
4.	Julkisselvitys poikkeuksena velkojen autonomiasta	267
4.1.	Konkurssin jatkaminen julkisselvityksenä	267
4.2.	Julkisselvitykseen siirtyminen, julkisselvittäjän tehtävät ja julkisselvityksen kustannukset	270
4.2.1.	Julkisselvityksestä päättäminen	270
4.2.2.	Siirtymisen oikeusvaikutukset	271
4.3.	Yksittäiset selvitystoimet julkisselvityksenä	273
6.	KONKURSSIPESÄN OMAISUUSELVITTELY	275
<i>Risto Koulu</i>		
1.	Konkurssivarallisuuden määräytyminen	275
1.1.	Avoimen konkurssivarallisuuden periaate	275
1.1.1.	Velallisen varallisuuden kautta määräytyvä konkurssipesä	275
1.1.2.	Konkurssivarallisuuden avoimuuden periaate	277
1.1.3.	Konkurssipesään kuulumisen edellytykset	278
1.2.	Velallisen konkurssin päätyttyä hankkima tai saama omaisuus	280
1.2.1.	Perättäiset konkurssit	280
1.2.2.	Varallisuuden ajoittamisen peruste	280
1.3.	Sääntelyn pakottavuus	282
1.3.1.	Sopiminen konkurssipesään kuuluvasta omaisuudesta	282
1.3.2.	Omaisuuden hylkääminen	283
1.4.	Konkurssipesään kuulumisen erityissääntely	284
1.4.1.	Oikeus tasinkoon, perintöön ja testamenttiin	284
1.4.2.	Omistuksenpidätys- ja takaisinottoehdoin hankittu omaisuus	285
1.4.3.	Keinotekoisien varallisuusjärjestelyjen syrjäytyminen	287
2.	Konkurssivarallisuuden inventointi	289
2.1.	Pesäluettelo konkurssivarallisuuden määrittäjänä	289
2.1.1.	Pesäluettelon tekeminen	289
2.1.2.	Pesäluettelon lakisäateinen sisältö	290
2.1.3.	Pesäluettelon vahvistaminen ja toimittaminen	291
2.2.	Pesäluettelon laatimisen perusteet	293
2.2.1.	Varojen ja velkojen merkitseminen	293
2.2.2.	Omaisuuden ja velkojen arvostaminen	295
2.3.	Velallisselvitys	296
2.4.	Kirjanpito ja erityistarkastus	297
3.	Konkurssivarallisuuden hoitaminen	299
3.1.	Hoitamisen yleissäännös	299
3.2.	Rahavarojen säilyttäminen	300
4.	Takaisinsaanti	301
4.1.	Takaisinsaanti instituutiona	301
4.2.	Takaisinsaannin kaksivaiheisuus	304
4.3.	Takaisinsaantiperusteet	305
4.3.1.	Erilaisia jaotteluja	305
4.3.2.	Tulkinta	306
4.3.3.	Takaisinsaantiajan määrittäminen	307
4.3.4.	Läheinen	308

4.3.5.	Soveltamisala	309
4.4.	Takaisinsaannin perusteet ja toteutus	312
4.4.1.	Yleinen takaisintaantiperuste (TaksL 5 §).....	312
4.4.2.	Hukattua omaisuutta palauttavat takaisintaantiperusteet	315
4.4.3.	Velan maksun peräytyminen.....	318
4.4.4.	Kuittauksen ja vakuuden peräytyminen	321
4.4.5.	Peräyttämisen seuraukset (ennallistaminen)	323
4.4.6.	Takaisinsaannin toteuttaminen.....	328
7.	KONKURSSIN VELKASELVITTELY.....	335
<i>Risto Koulu</i>		
1.	Saatavien ottaminen konkurssissa huomioon.....	335
1.1.	Konkurssisaatava valvonnan edellytyksenä.....	335
1.1.1.	Velkaselvittelyn kohdistuminen konkurssisaataviin	335
1.1.2.	Aikakriteeri konkurssisaatavan määrittäjänä	337
1.1.3.	Konkurssisaatavan rahamääräisyys	340
1.1.4.	Erytysäännelty velkojan oikeus jako-osuuteen	342
1.1.5.	Jako-osuuden laskeminen	344
1.2.	Saatavien ilmoittaminen	346
1.2.1.	Pakollinen preklusiivinen konkurssivalvonta.....	346
1.2.2.	Valvonnan järjestäminen.....	348
1.3.	Pesähoitaja ottaa saatavan oma-aloitteisesti huomioon	350
1.4.	Jälkivalvonta	352
2.	Saatavien riitauttaminen.....	354
2.1.	Jakoluetteloehdotuksen laatiminen.....	354
2.2.	Riitautuksen määräaika	356
2.3.	Jakoluettelon valmistelufunktio	357
2.4.	Pesähoitajan jakoluettelo	359
3.	Riitautusten ratkaiseminen ja jakoluettelon vahvistaminen	360
4.	Vahvistetun jakoluettelon muuttaminen	363
5.	Kuittaus konkurssissa	365
5.1.	Velkojan oikeus kuittaukseen	365
5.2.	Konkurssin kuittaus selvitys.....	366
5.3.	Kuittausoikeuden rajoitukset	368
6.	Konkurssipesän velat (massavelat).....	369
6.1.	Massavelkojen maksamisen sääntely.....	369
6.2.	Massavelkojen piiri	372
8.	KONKURSSIVARALLISUUDEN RAHAKSI MUUTTAMINEN.....	375
<i>Risto Koulu</i>		
1.	Edullisimman rahaksi muuttamisen periaate (edullisimmuussääntö)	375
1.1.	Jako-osuuksien rahamääräisyyden periaate	375
1.2.	Edullisimmuussäännön täsmäntynyt sisältö	377
1.2.1.	Hyvä myyntitulo	377
1.2.2.	Vaikeutettu päätöksenteko ja myyntirajoitukset.....	379
1.3.	Päätöksenteon kontrolli.....	381
2.	Konkurssirealisointi ulosottokaaren mukaisesti	382
2.1.	Integroitu konkurssi- ja ulosotto realisointi.....	382
2.2.	Täytäntöönpanon jatkaminen.....	384
2.3.	Konkurssin raukeamisen vaikutus ulosottoon	386

3.	Panttiomaisuuden myymistä koskevat erityissäännökset	387
3.1.	Pantti velkojan oikeus rahaksi muuttamiseen	387
3.2.	Panttiomaisuuden myynnin kieltäminen	388
3.3.	Konkurssipesän oikeus myydä panttiomaisuutta	390
3.3.1.	Myynnin rajoitukset	390
3.3.2.	Panttiomaisuuden myyminen tuomioistuimen luvalla	392
3.3.3.	Panttiomaisuuden myynti ulosottokaaren mukaisessa järjestyksessä	394
3.3.4.	Erytissäännökset yritys kiinnityksestä ja arvopapereista	396
9.	KONKURSSIN LOPETTAMINEN	397
	<i>Risto Koulu</i>	
1.	Täysimittainen konkurssi	397
1.1.	Lopputilityksen laatiminen	397
1.1.1.	Lopputilitys konkurssissa	397
1.1.2.	Lopputilityksen rakenne	398
1.1.3.	Lopputilityksen oikeusvaikutukset	399
1.2.	Lopputilityksen hyväksyminen, oikaiseminen ja moittiminen	400
2.	Jako-osuuksien maksaminen	402
2.1.	Vähäiset jako-osuudet	402
2.2.	Jako-osuuden ennakon maksaminen	403
2.3.	Jako-osuuden maksaminen eräissä tapauksissa	405
2.4.	Vanhentuminen konkurssissa	406
3.	Etuoikeudet konkurssissa	407
4.	Konkurssin ennakoinen lakkaaminen	410
4.1.	Konkurssin raukeaminen	410
4.1.1.	Raukeamisperusteet	410
4.1.2.	Velkojan sitoumus vastata konkurssikustannuksista	412
4.1.3.	Varojen riittävyyden arviointi (raukeamisharkinta)	413
4.1.4.	Raukeamisvaatimuksen käsittely	414
4.2.	Konkurssin peruuntuminen	416
5.	Sovinto konkurssissa	417
5.1.	Konkurssin päättävä sovinto	417
5.2.	Tuomioistuimen ratkaisu erimielisen velkojan jako-osuudesta	418
5.3.	Vahvistetun sovinnon vaikutukset	419
10.	SÄÄDETTÄVÄN KONKURSSILAIN HAASTEET	421
	<i>Risto Koulu</i>	

III ULOSOTTO-OIKEUS 423

1. JOHDANTO

Heidi Lindfors

1.	Mitä ulosotto on?	425
2.	Ulosoton normiperusta	431
2.1.	Kansalliset säädökset	431

2.2.	Siviiliprosessuaalista täytäntöönpanoa koskevat EU-säädökset	433
2.3.	Ulosoton oikeusperiaatteet	435
3.	Ulosoton osalliset	445
3.1.	Ulosotto-organisaatio	445
3.2.	Asiaan osalliset	450
3.3.	Tuomioistuin	454
2.	ULOSOTTOPERUSTEET	459
	<i>Heidi Lindfors</i>	
1.	Pakkotäytäntöön pantavat velvoitteet	459
2.	Ulosottoperusteet	462
2.1.	Ulosottoperuste täytäntöönpanon edellytyksenä	462
2.2.	Ulosottokaaren mukaiset ulosottoperusteet	463
3.	Ulosottoperusteelle asetetut vaatimukset	468
4.	Ulosottoperusteen voimassaolon lakkaaminen	469
5.	Ulosottoperusteen lainvoimaisuuden merkitys	473
3.	ULOSOTON KÄYNNISTYMINEN	477
	<i>Risto Koulu</i>	
1.	Ulosoton hakeminen	477
1.1.	Hakemus ja hakijan määräämisvalta	477
1.2.	Hakijan vastuu	481
2.	Toimivaltainen ulosottomies	482
2.1.	Ulosoton keskityspeeriaate	482
2.2.	Vastaavan ulosottomiehen määräytyminen	483
3.	Vireillölon oikeusvaikutukset	485
4.	Vakuus ulosotossa	487
5.	Ulosoton vireillölon päättyminen	489
6.	Täytäntöönpanokulut	491
4.	ULOSOTON YLEISET MENETTELYSÄÄNNÖKSET	495
	<i>Risto Koulu</i>	
1.	Ulosottomenettelyn pääpiirteet	495
2.	Täytäntöönpanotoimitus	498
2.1.	Järjestäminen ja ajankohta	498
2.2.	Paikka, läsnäolo ja järjestyksenpito	501
3.	Ulosottomiehen päätökset, pöytäkirjat ja ilmoitukset sekä tiedoksiannot	503
4.	Ulosottomiehen tiedonhankinta	506
5.	Ulkasakko, voimakeinot ja avustaminen takaisinsaannissa	510
5.	OMAIUUDEEN ULOSMITTAAMINEN	513
	<i>Heidi Lindfors – Risto Koulu</i>	
1.	Ulosmittaus	513
1.1.	Ulosmittauspäätös	513
1.1.1.	Ulosmittauksen varmistustoimet	515
1.1.2.	Ulosmittauksen oikeusvaikutukset	516

1.2.	Ulosmitattava omaisuus.....	517
1.2.1.	Ulosmittauskelpoinen omaisuus.....	517
1.2.2.	Ulosmittauskiellot.....	518
1.3.	Ulosmitattavan omaisuuden omistussuhteet.....	521
1.3.1.	Sivulliselle kuuluva omaisuus.....	521
1.3.2.	Omaisuuden ulosmittaus omistusolettaman nojalla.....	523
1.3.3.	Keinotekoinen järjestely ulosotossa.....	527
1.3.4.	Takaisinsaanti ja muut velkojan maksunsaantia turvaavat säännökset.....	529
1.4.	Ulosmittauksen kohteiden valinta.....	531
1.4.1.	Ulosmittauksen määrälliset rajoitukset.....	531
1.4.2.	Ulosmittauksen kohteiden järjestys.....	532
1.5.	Saatavat ulosoton kohteena.....	534
1.5.1.	Saatavan ulosmittaus.....	534
1.5.2.	Palkan ulosmittaus.....	536
1.5.3.	Elinkeinotulon ulosmittaus.....	541
6.	OMAISUUDEN MYYNTI JA VAROJEN TILITYS.....	545
	<i>Heidi Lindfors</i>	
1.	Myynnin valmistelu.....	545
2.	Irtaimen omaisuuden huutokauppa.....	547
3.	Kiinteistön huutokauppa.....	550
4.	Vapaa myynti.....	557
5.	Omaisuuden ostajan asema.....	561
5.1.	Omistusoikeuden ja hallinnan saaminen.....	561
5.2.	Virhe myyntikohteessa.....	562
6.	Varojen jako ja tilitys.....	565
6.1.	Varojen jako.....	565
6.2.	Varojen tilitys velkojille.....	567
6.2.1.	Varojen tilityksen merkitys.....	567
6.2.2.	Tilitys vakuutta vastaan.....	568
6.2.3.	Tilityksen keskeyttäminen.....	570
6.2.4.	Varojen säilyttäminen.....	571
7.	MUUN KUIN MAKSUVELVOITTEEN TÄYTÄNTÖÖNPANO.....	573
1.	Häätöperusteen täytäntöönpano.....	573
2.	Luovutusvelvoitteen täytäntöönpano.....	577
3.	Tekemisvelvoitteen täytäntöönpano.....	579
4.	Kieltovelvoitteen täytäntöönpano.....	580
5.	Turvaamistoimen täytäntöönpano.....	581
8.	MUUTOKSENHAKU ULOSOTOSSA.....	585
	<i>Risto Koulu</i>	
1.	Muutoksenhakujärjestelmä: yleiskuvaus.....	585
2.	Tilityksen preklusiivinen vaikutus.....	587
3.	Itseoikaisu.....	590
4.	Täytäntöönpanoriita.....	593
4.1.	Soveltamisala.....	593
4.2.	Osoituksen antaminen.....	595

4.3.	Täytäntöönpanoriita oikeudenkäyntinä	597
5.	Ulosottovalitus	599
5.1.	Valitusoikeus ja valituksen tekeminen	599
5.2.	Valituksen käsittely	602
6.	Täytäntöönpanon keskeyttäminen	604

IV YRITYSSANEERAUS

607

1. JOHDANTO	609
-------------------	-----

Risto Koulu

1.	Yrityssaneeraus oikeusjärjestelmässä	609
2.	Yrityssaneerailaki ja sen tausta	613
3.	Saneerausmenettely insolvenssimenettelyjen järjestelmässä	615
4.	Saneerauksen teoriaa ja todellisuutta	619
4.1.	Lainsäätäjän käsitys saneerausmenettelystä	619
4.2.	Saneeraus käytännössä: millainen on suomalainen yrityssaneeraus?	626

2. SANEERAUKSEN HAKEMINEN	631
---------------------------------	-----

Risto Koulu

1.	Yrityssaneerailain soveltamisala	631
1.1.	Kotimainen yritys: yleinen saneerauskelpoisuus	631
1.2.	Henkilöyhtiöt ja yksityinen elinkeinonharjoittaja	634
1.3.	Ulkomainen yritys	635
2.	Aloite	637
2.1.	Saneeraushakemus ja sen jättäminen	637
2.2.	Hakemuksen liitteet	643
3.	Väliaikaiset kiellot	645
4.	Tuomioistuimen toimivalta	648
4.1.	Kansainvälinen toimivalta	648
4.2.	Kansallinen toimivalta	649
5.	Insolvenssimenettelyjen keskinäinen suhde	652
5.1.	Aikaisempi saneerausmenettely	652
5.2.	Toinen insolvenssimenettely käynnissä	654

3. SANEERAUSMENETTELYN ALOITTAMINEN	657
---	-----

Risto Koulu

1.	Saneerausmenettelyn aloittamisedellytykset	657
1.1.	Aloittamisharkinta	657
1.2.	Maksukyvyttömyys	662
1.3.	Uhkaava maksukyvyttömyys	665
2.	Saneerausmenettelyn esteperusteet	668
2.1.	Esteperusteiden funktio, tulkinta ja tutkiminen	668
2.2.	Yrityksen taloudellinen tila	671
2.3.	Rahoitus	677
2.4.	Moitittava käyttäytyminen	680

3.	Saneerausmenettelyn aloittamisharkinta.....	684
3.1.	Hakemuksen käsittely.....	684
3.2.	Ratkaisuaineisto ja tuomioistuimen päätös.....	690
4.	Päällekkäiset hakemukset.....	693
4. SANEERAUKSEN TOIMIELIMET JA TEHTÄVÄT.....		697
<i>Risto Koulu</i>		
1.	Selvittäjä.....	697
2.	Velkojatoimikunta ja valvoja.....	704
2.1.	Velkojatoimikunta.....	704
2.2.	Valvoja.....	707
3.	Muutokset saneerausorganisaatiossa.....	709
3.1.	Selvittäjän vaihtaminen.....	709
3.2.	Velkojatoimikunnan jäsenen ja valvojan vaihtuminen.....	711
4.	Saneerauksen toimielinten tehtävät.....	712
4.1.	Selvittäjä.....	712
4.2.	Velkojatoimikunta.....	716
4.3.	Valvoja.....	718
5. SANEERAUKSEN SUUNNITTELU.....		721
<i>Risto Koulu</i>		
1.	Saneerauksen aloittamisen oikeusvaikutukset.....	721
1.1.	Rauhoitus aika suunnittelun edellytyksenä.....	721
1.2.	Sopimussuhteet saneerauksessa.....	728
2.	Ohjelmaehdotuksen laatiminen.....	730
2.1.	Informaation kerääminen ja välittäminen.....	730
2.2.	Selvittäjän ohjelmalinjaukset ja ohjelman muotovaatimukset.....	733
3.	Ohjelmaehdotuksen alkukäsittely.....	739
4.	Yrityksen liiketoiminta saneerausmenettelyn aikana.....	743
5.	Saneerausmenettelyn keskeyttäminen.....	744
6.	Takaisinsaanti saneerausmenettelyssä.....	747
6.1.	Takaisinsaantiperusteet.....	747
6.2.	Takaisinsaantikanteen ajaminen.....	748
6.3.	Takaisinsaannin liikkuva määräpäivä.....	752
6. VELKASELVITTELY JA VELKOJEN JÄRJESTELY.....		755
<i>Risto Koulu</i>		
1.	Velkakatgoriat.....	755
1.1.	Saneerausvelat ja vakuusvelat.....	755
1.2.	Menettelynaikaiset velat (massavelat).....	760
2.	Saneerausvelkojen ottaminen saneerausohjelmaan.....	762
3.	Saneerausvelkojen velkajärjestely.....	765
4.	Saneerausvelkojen riitauttaminen ja tutkiminen.....	769
4.1.	Riitautuksen tekeminen.....	769
4.2.	Riitautusten ratkaiseminen.....	771

7. SANEERAUSOHJELMAN VAHVISTAMINEN 773

Risto Koulu

1. Velkojen säännönmukainen päätöksenteko 773
 - 1.1. Äänestyksen valmistelu 773
 - 1.2. Äänestyksen toimittaminen 777
2. Ohjelman hyväksyminen ilman äänestystä 779
3. Tuomioistuimen vahvistamisharkinta 781
 - 3.1. Ohjelmaehdotuksen loppukäsittely 781
 - 3.2. Vahvistamistilanteet 784
4. Vahvistamisen esteet 786
 - 4.1. Aineelliset esteet 786
 - 4.2. Menettelyesteet 792
5. Saneerausohjelman pakkovahvistaminen 794
6. Saneerausohjelman vahvistamisen oikeusvaikutukset 797

8. SANEERAUSOHJELMAN TOTEUTTAMINEN 803

Risto Koulu

1. Velallisen toteutusvastuu ja toteutuksen valvonta 803
4. Saneerausohjelman oikaiseminen ja muuttaminen 806
5. Saneerausmenettelyn vaikutusten raukeaminen 811
6. Velallisyrittäjien jälkikonkurssi 815

9. SÄÄDETTÄVÄ LAKI 821

Risto Koulu

1. Saneerailainsäädännön toimivuus 821
2. Rakenteellisia heikkouksia 822
3. Saneerausohjelman toteutuksen sääntely 823

VYKSITYISHENKILÖN VELKAJÄRJESTELY 827

1. JOHDANTO 829

Johanna Niemi – Heidi Lindfors

1. Velkajärjestelyn taustaideologiat 829
2. Lainsäädäntö 832
3. Velkajärjestelyasiat ja -velalliset 835

2. VELKAJÄRJESTELYN VAIHEET JA PÄÄPIIRTEET 839

Johanna Niemi – Heidi Lindfors

3. VELKAJÄRJESTELYN EDELLYTYKSET	843
<i>Johanna Niemi – Heidi Lindfors</i>	
1. Maksukyvyttömyys	843
2. Sosiaalinen suorituseste	844
3. Kvalifioitu maksukyvyttömyys.....	845
4. Aikaperspektiivi.....	846
4. VELKAJÄRJESTELYN ESTEET	849
<i>Johanna Niemi – Heidi Lindfors</i>	
1. Rikospäätös	849
2. Velkojen etuja loukkaava menettely elinkeinotoiminnassa	850
3. Velkajärjestelyn väärinkäyttö.....	852
4. Väärien tietojen antaminen luottohakemuksessa	854
5. Keinotteluluonteinen elinkeinotoiminta	855
6. Piittaamaton ja vastuuton velkaantuminen	856
6.1. Vuoden 2014 lainmuutos.....	856
6.2. Velkaantuminen asunnon hankkimisen vuoksi.....	858
6.3. Takausvelat.....	859
6.4. Velkaantuminen elinkeinotoiminnassa	861
6.5. Kulutusluotot.....	862
7. Velallisen menettely täytäntöönpanossa	863
8. Noudattamisen epävarmuus	864
9. Aikaisemmin vahvistettu maksuohjelma	865
10. Kohtuuttomuus yksityisvelkojaa kohtaan.....	866
11. Painavat vastasyt	867
5. VELKAJÄRJESTELYN ALOITTAMINEN	871
<i>Johanna Niemi – Heidi Lindfors</i>	
1. Menettelysäännökset	871
2. Velkajärjestelyhakemuksen käsittely	872
3. Menettelyn aloittamisen oikeusvaikutukset	879
6. MAKSUOHJELMAN PERUSTEET	887
<i>Johanna Niemi – Heidi Lindfors</i>	
1. Yleistä	887
2. Velallisen omaisuus.....	887
3. Velallisen tulot, elinkustannukset ja maksuvara	891
4. Velkajärjestelyn piiriin kuuluvat velat.....	896
7. VELKAJÄRJESTELYN KEINOT	903
<i>Johanna Niemi – Heidi Lindfors</i>	
1. Tavalliset velat	903
2. Vakuusvelat	907
3. Asunnon säilyttäminen.....	908
4. Maksuohjelman pidentäminen yksityisvelkojan hyväksi	912

5.	Lisäsuoritusvelvollisuus	914
6.	Ohjelmaehdotuksen käsittely	916
8. MAKSUOHJELMAN OIKEUSVAIKUTUKSET, MUUTTAMINEN JA RAUKEAMINEN		921
<i>Johanna Niemi – Heidi Lindfors</i>		
1.	Oikeusvaikutukset	921
2.	Maksuohjelman muuttaminen	923
3.	Maksuohjelman raukeaminen	926
4.	Menettely muuttamisessa ja raukeamisessa	927
9. TAKAUS- JA VAKUUSVASTUUN JÄRJESTELY		929
<i>Johanna Niemi – Heidi Lindfors</i>		
10. ELINKEINONHARJOITTAJAN VELKAJÄRJESTELY		931
<i>Johanna Niemi – Heidi Lindfors</i>		
1.	Yksityinen elinkeinonharjoittaja	931
2.	Henkilöyhtiön vastuunalaisen yhtiömiehen velkajärjestely	935
3.	Osakkeenomistajan velkajärjestely	936
11. MUUTOKSENHAKU		939
<i>Johanna Niemi – Heidi Lindfors</i>		
VI KANSAINVÄLINEN INSOLVENSSIOIKEUS		943
1. JOHDANTO		945
<i>Risto Koulu</i>		
1.	Kansainvälinen insolvenssioikeus oikeudenalana	945
2.	Tutkimusmenetelmät ja oikeuslähteet	948
3.	Yhtenäisen soveltamisen periaate	949
2. KANSAINVÄLINEN ULOSOTTO		951
<i>Heidi Lindfors</i>		
1.	Eurooppalainen täytäntöönpano	951
1.1.	Säädösperusta	951
1.2.	Eurooppalaiset yleissopimukset sekä Bryssel I ja Bryssel Ia -asetukset	954
1.3.	Bryssel I ja Bryssel Ia -asetusten sekä yleissopimusten alueellinen ja ajallinen soveltamisala	955
1.4.	Bryssel I ja Bryssel Ia -asetusten sekä yleissopimusten asiallinen soveltamisala	957

2.	Eurooppalaiset velkomismenettelyt	961
2.1.	Tavoitteena rajat ylittävän velkojen perinnän tehostaminen EU:ssa.....	961
2.2.	TEE-asetuksen mukainen eurooppalaisen täytäntöönpanoperusteen vahvistaminen....	962
2.3.	Eurooppalainen maksamismääräysmenettely.....	967
2.4.	Eurooppalainen vähäisiin vaatimuksiin sovellettava menettely.....	970
2.5.	Eurooppalainen tilivarojen turvaamismääräys.....	973
3.	Tuomion tunnustaminen ja täytäntöönpanokelpoisuuden vahvistaminen	978
3.1.	Yleisiä periaatteita ja käsitteitä.....	978
3.2.	Tuomion täytäntöönpanokelpoisuuden vahvistaminen.....	980
3.2.1.	Poistuva vaatimus eksekvatuurista.....	980
3.2.2.	Bryssel I -asetuksen ja yleissopimusten mukainen eksekvatuuri.....	981
3.3.	Tuomion täytäntöönpanokelpoisuuden epämisperusteet.....	984
4.	Ulkomaisen tuomion täytäntöönpano	989
4.1.	Täytäntöönpanossa sovellettavat säännökset ja keinot.....	989
4.2.	Ulosottomiehen toimivalta.....	991
4.3.	Ulkomainen ulosottooperuste.....	993
4.4.	Ulosottomenettely.....	999
5.	Ulkomaisen tuomion täytäntöönpanon estäminen ja keskeyttäminen	1000
6.	Välitystuomioiden rajat ylittävä täytäntöönpano	1004
3.	KANSAINVÄLINEN KONKURSSI	1009
<i>Risto Koulu</i>		
1.	Johdanto	1009
1.1.	Kansainvälinen konkurssioikeus.....	1009
1.1.1.	Kansainvälinen konkurssioikeus oikeusjärjestelmässä.....	1009
1.1.2.	Kansainvälisen konkurssioikeuden historia ja tulevaisuus.....	1012
1.2.	Kansainvälinen konkurssi.....	1017
1.3.	Yleiskuva: autonominen, pohjoismainen ja eurooppalainen konkurssioikeus.....	1021
2.	Kansainvälisen konkurssin oikeuslähteet	1024
2.1.	Kansainväliset sopimukset.....	1024
2.2.	EU-lainsäädäntö.....	1025
2.3.	"Pehmeät oikeuslähteet".....	1029
3.	Eurooppalaisen konkurssin kaksoisrakenne	1030
3.1.	Universaalisuus ja territoriaalisuus sääntelyvaihtoehtoina.....	1030
3.2.	Maksukyvyttömyysasetuksen järjestelmä.....	1033
3.2.1.	Suhde kansallisiin konkurssilakeihin.....	1033
3.2.2.	Pakollinen päämenettely ja valinnainen sekundäärimenettely.....	1034
3.2.3.	Erilaisia sekundäärimenettelyjä.....	1038
3.2.4.	Eurooppalaisten insolvenssimenettelyjen hierarkkinen suhde.....	1040
3.3.	Maksukyvyttömyysasetuksen rakenne ja soveltamisala.....	1042
3.3.1.	Rakenne.....	1042
3.3.2.	Soveltamisala.....	1044
4.	Yritysryhmät ja koordinoitimenettely uudessa asetuksessa	1047
5.	Päämenettelyn aloittaminen	1049
5.1.	Kansainvälinen toimivalta.....	1049
5.1.1.	"Velallisen pääintressien keskus".....	1049
5.1.2.	Tyypitapaus: oikeushenkilö-velallinen.....	1052
5.1.3.	Kiperä tapaus: luonnollinen henkilö.....	1057
5.2.	Päämenettelyn liitännäistoimivalta.....	1059
5.3.	Päätös päämenettelyn aloittamisesta.....	1063
5.3.1.	Päämenettelystatuksen määräytyminen.....	1063
5.3.2.	Kahden päämenettelyn loukku.....	1066

6.	Päämenettelyn oikeusvaikutukset	1068
6.1.	Päämenettelyn universaalivaikutus	1068
6.2.	Täytäntöönpanoa estävä vaikutus	1071
6.3.	Selvittäjän toimivaltuudet	1073
6.3.1.	Suorat toimivaltuudet	1073
6.3.2.	Paikallisten oikeudenhaltijoiden suoja	1076
6.4.	Päämenettelyn velkaselvittely	1078
6.4.1.	Osallistumisen tehostaminen	1078
6.4.2.	Varmistava valvonta	1083
6.4.3.	Suoritusten tasaaminen	1085
7.	Sekundäärimenettelyn aloittaminen	1088
7.1.	Oikeus hakea sekundäärimenettelyä	1088
7.1.1.	Avustava sekundäärimenettely (selvittäjäaloitteinen konkurssi).....	1088
7.1.2.	Puolustava sekundäärimenettely (velkoja-aloitteinen menettely).....	1091
7.1.3.	Velallisen oikeus hakea sekundäärimenettelyä	1094
7.2.	Sekundäärimenettelyn aloittamisen edellytykset.....	1095
7.2.1.	Aloittamisen kaksoisohjaus	1095
7.2.2.	Ennenaikaisen sekundäärimenettelyn erityiset edellytykset	1097
7.3.	Toimipaikka sekundäärimenettelyn edellytyksenä.....	1101
7.3.1.	Mikä ajankohta ratkaisee?.....	1101
7.3.2.	Toimipaikan tosiseikasto	1102
7.4.	Sekundäärimenettelyn aloittaminen	1105
7.4.1.	Sekundäärimenettelyn hakeminen	1105
7.4.2.	Sekundäärimenettelyn selvittäjän valinta	1107
8.	Sekundäärimenettelyn vaikutukset	1110
8.1.	Omaisouden kuuluminen sekundäärimenettelyyn	1110
8.1.1.	Yhtenäistetyin ja kansallisen sääntelyn suhde	1110
8.1.2.	Velallisen omaisuus sekundäärimenettelyn alkaessa	1111
8.1.3.	Sekundäärimenettelyn tunnustaminen ja täytäntöönpano	1113
8.2.	Varallisuuspiirin muutokset aloitetussa sekundäärimenettelyssä.....	1115
8.3.	Sijaintisäännöt sekundäärimenettelyssä	1116
8.3.1.	Yhtenäistetty sijainnin määrittely.....	1116
8.3.2.	Sijaintisääntöjen tulkinta	1119
8.4.	Eurooppalaisen konkurssin koordinointi.....	1121
8.4.1.	Yhteistoimintaperiaate kulmakivenä	1121
8.4.2.	Päämenettelyn selvittäjän yleiset toimivaltuudet.....	1124
8.4.3.	Päämenettelyn selvittäjän erityiset toimivaltuudet	1128
8.4.4.	Sekundäärimenettelyn ylijäämän kanavointi päämenettelyyn	1129
9.	Lainvalinta eurooppalaisessa konkurssissa	1130
9.1.	Yhtenäistetyin lainvalinnan rooli	1130
9.1.1.	Eurooppalainen konkurssi lainvalinnan järjestelmänä.....	1130
9.1.2.	Yhtenäistetyin lainvalinnan soveltamisala	1132
9.2.	Yhtenäistetyin sääntelyn rakenne.....	1133
9.2.1.	Yleinen ja erityinen lainvalinta	1133
9.3.	Lex rei sitae -pohjainen lainvalinta	1135
9.4.	Asianosaisautonomiset liittymäsäännöt	1139
10.	Muut kansainväliset konkurssit	1142
10.1.	Pohjoismainen konkurssi	1142
10.1.1.	Pohjoismaisen konkurssikonvention periaatteet	1142
10.1.2.	Kansainvälinen toimivalta	1145
10.1.3.	Lainvalinta pohjoismaisessa konkurssissa	1146
10.2.	Autonominen konkurssi	1148
10.2.1.	Kansainvälinen toimivalta	1148
10.2.2.	Autonomisen konkurssin vaikutukset	1150

10.2.3. Saatavien ilmoittaminen ja selvittäminen.....	1152
10.2.4. Lainvalinta autonomisessa konkurssioikeudessa	1153
4. SÄÄDETTÄVÄ LAKI	1157
<i>Risto Koulu</i>	
Lähteet.....	1159
Oikeustapaushakemisto	1179
Asiahakemisto.....	1189